

OPMANDSKENDELSE

i

Faglig Voldgift

(FV 2012.0123)

Lærernes Centralorganisation

(advokat Peter Breum)

mod

Finansministeriet,

Moderniseringsstyrelsen

for

Prins Henriks Skole

(kammeradvokaten ved advokat Niels Banke)

Afsagt den 26. marts 2013

4. Sagsfremstilling, retsgrundlag m.v.

Om Prins Henriks Skole og ansættelsesformerne

Prins Henriks Skole er en fransksproget skole i Danmark. Skolen drives i henhold til lov om friskoler og private grundskoler m.v. (lovbekendtgørelse nr. 166 af 25. februar 1013). Skolen følger det franske skoleprogram og er tilknyttet "Agence pour l'enseignement francais à l'étranger" (herefter AEFÉ).

Der er tre ansættelsesformer for lærere på skolen:

"Les locaux", som er lokalt ansatte. De pågældende er direkte ansat af skolen og aflønnes direkte af skolen. De er ubestridt omfattet af "Cirkulære om organisationsaftale for ledere, lærere og børnehaveklasseledere ved frie grundskoler samt efterskoler og husholdnings- og håndarbejds-skoler" (herefter organisationsaftalen).

"Les résidents", som er ansat ved det franske undervisningsministerium, der udlåner personale til AEFÉ. De pågældende har ikke ansættelseskontrakt med Prins Henriks Skole. De modtager deres løn fra AEFÉ, og løn, pension og øvrige ansættelsesvilkår følger i henhold til deres ansættelsesaftale de franske overenskomstvilkår. AEFÉ udlåner les résidents til Prins Henriks Skole på åremålskontrakter, der kan fornys ubegrænset. Sker der ikke fornyelse, står de pågældende til rådighed for det franske undervisningsministerium.

"Les expatriés", der på samme måde som les résidents er ansat ved det franske undervisningsministerium. Deres aftaler om udlån kan i modsætning til les résidents' kun forlænges for en kortere periode. Ved kontraktens udløb står de på ny til rådighed for det franske undervisningsministerium.

Efter det oplyste betaler Prins Henriks Skole et kontingent til AEFÉ for lån af les résidents og les expatriés svarende til ca. 60 % af lønudgiften.

Les résidents og les expatriés er i medfør af lov nr. 351 af 6. maj 2009 om bemyndigelse til opsigelse af dobbeltbeskatningsoverenskomster mellem Danmark og henholdsvis Frankrig og Spanien fritaget for beskatning af vederlag for ansættelse i den franske stat.

Om friskolelovens § 7

§ 7 i lov om friskoler og private grundskoler mv. er sålydende:

"For ledere, lærere og børnehaveklasseledere skal løn- og ansættelsesvilkår følge de af finansministeren aftalte eller fastsatte bestemmelser, herunder vedrørende pensionsforhold."

Om Prins Henriks Skoles anmodning om dispensation fra friskoleloven § 7.

Prins Henriks Skole modtager tilskud til driften i henhold til friskoleloven.

Ved brev af 9. maj 1999 til Undervisningsministeriet søgte skolen om dispensation fra § 7 for så vidt angår les résidents og les expatriés.

Undervisningsministeriet besvarede henvendelsen ved brev af 14. juni 1999, hvori det bl.a. hedder:

”På denne baggrund ansøger skolen om en dispensation fra bestemmelsen i friskolelovens § 7 for de ledere og lærere ved skolen, der er udnævnt og aflønnet af Frankrig.

I denne anledning meddeles, at det ikke er muligt at dispensere fra den nævnte bestemmelse i friskoleloven, da loven ikke indeholder hjemmel til en sådan dispensation.

Ministeriet er imidlertid indstillet på at overveje muligheden for at forelægge en ansøgning for Finansministeriet om godkendelse af, at de ledere og lærere ved skolen, der er udnævnt af Frankrig, fortsat aflønnes efter franske regler.”

Efter indhentet oplysning om aflønningen af les résidents og les expatriés rettede Undervisningsministeriet den 30. august 1999 henvendelse til Finansministeriet. Det hedder i henvendelsen bl.a.:

”Vi har meddelt skolen, at det ikke er muligt at dispensere fra den nævnte bestemmelse i friskoleloven, da loven ikke indeholder hjemmel til en sådan dispensation...

Vi finder det imidlertid hensigtsmæssigt, at den beskrevne ordning kan fortsætte. Vi lægger herved vægt på de ganske særlige forhold, der gør sig gældende for så vidt angår denne skole, der bl.a. udbyder en særlig dansk-fransk studentereksamen, og hvis undervisning delvis foregår på fransk.

På denne baggrund anmoder vi herved Finansministeriet om ved aftale med de berørte centralorganisationer at skabe hjemmel til, at de ledere og lærere ved skolen, der er udnævnt af den franske stat, fortsat kan aflønnes efter franske regler. I den forbindelse henleder vi opmærksomheden på, at skolen er et privat gymnasium med grundskoleafdeling, hvorfor der vil skulle indgås aftale med såvel Lærernes Centralorganisation som Akademikernes Centralorganisation.”

Finansministeriet, Personalestyrelsen besvarede den 9. maj 2000 henvendelsen og anførte bl.a.:

”Efter det for Finansministeriet oplyste om udlånsordningen, er det Finansministeriets opfattelse, at der ikke er tale om et ansættelsesforhold til skolen, som alene har instruktionsbeføjelser overfor de pågældende lærere. Skolen har endvidere ved brev af 18. januar 2000 oplyst, at de pågældende lærere ikke indgår i skolens tilskudsgrundlag.

Finansministeriet har noteret sig oplysninger om, at aflønningen, inkl. det dyrtidstillæg, som skolen udbetaler til den ene gruppe af franske lærere (”les résidents”), ikke er lavere end efter gældende danske overenskomster på området.

Efter Finansministeriets opfattelse, er de pågældende ikke omfattet af de danske overenskomster, hvorfor der ikke er grundlag for at indgå aftale med de relevante organisationer om fravigelse heraf.”

Øvrige oplysninger

1. Parternes uoverensstemmelser

Der er under denne sag tvist mellem parterne om, hvorvidt Prins Henriks Skole har brudt overenskomsten vedrørende lærere på frie grundskoler ved ikke at følge den for den gruppe af lærere, der betegnes som les expatriés (de udsendte) og les résidents (de fastboende).

2. Sagens indbringelse for og behandling ved faglig voldgift

Klager har afgivet klageskrift af 8. november 2011 med bilag 1-16. Indklagede afgav den 9. januar 2012 svarskrift vedlagt bilag A-J. Klager afgav replik af 22. januar 2013, og indklagede afgav duplik den 27. februar 2013.

Sagen blev mundtligt forhandlet den 7. marts 2013 for en faglig voldgiftsret med følgende partsudpegede medlemmer:

Udpeget af klager: Palle Rom, Danmarks Lærerforening, og Helle Rasmussen, Lærernes Centralorganisation.

Udpeget af de indklagede: afdelingschef Carl Erik Johansen og kontorchef Carsten Holm.

Som opmand er udpeget undertegnede højesteretsdommer Jytte Scharling.

Der blev under den mundtlige forhandling afgivet forklaring af lærer **A** Prins Henriks Skole, lærer **B**, Prins Henriks Skole, **C**, Frederiksberg Kommunalærerforening, vicerektor **D**, Prins Henriks Skole og **E** kulturråd ved Den Franske Ambassade i Danmark.

Sagen blev fra klagers side procederet af advokat Peter Breum og fra indklagedes side af advokat Niels Banke.

Da der efter forhandling og votering ikke blandt de af parterne valgte medlemmer af voldgiftsretten kunne opnås enighed om eller flertal for en afgørelse, træffes afgørelsen af opmanden.

3. Påstande

Klager, Lærernes Centralorganisation, har nedlagt påstand om, at indklagede skal anerkende, at les expatriés og les résidents er omfattet af "Cirkulære om organisationsaftale for ledere, lærere og børnehaveklasseledere ved frie grundskoler samt efterskoler og husholdnings- og håndarbejds-skoler".

Indklagede, Finansministeriet, Moderniseringsstyrelsen for Prins Henriks Skole, har påstået frifindelse.

Af et referat af et møde i skolens personaleudvalg den 24. april 1998, hvor blandt andet de lokaltansattes tillidsrepræsentant deltog, fremgår, at udregningen af dyrtidstillægget til les résidents blev drøftet.

I forbindelse med en arbejdsnedlæggelse fra les résidents og les expatriés i forbindelse med franske overenskomstforhandlinger var der en brevveksling mellem to franske fagforeningsrepræsentanter på skolen og Frederiksberg Kommunalærerforening.

Den 6. oktober 2008 blev der mellem Prins Henriks Skole og Frederiksberg Kommunalærerforening indgået aftale om lokal løndannelse for lokalt ansatte ved grundskolen.

Forklaringer

A har forklaret bl.a., at han har været ansat ved Prins Henriks Skole fra august 2004 som lokalt ansat. Undervisningen foregår på fransk med undtagelse af faget dansk. Der er i dag ca. 30 lokalt ansatte, ca. 30 résidents og 2 expatriés ud over ledelsen. De lokalt ansatte har fortrinsvis fransk baggrund. 5 fuldtidsansatte har dansk baggrund. Undervisningen tilrettelægges af rektor. Der er samme tilrettelæggelse af undervisningen for alle lærere og alle lærere deltager ligeligt i undervisningen.

B har forklaret bl.a., at hun har været ansat på skolen siden 1996. Hun har en spansk baggrund. Ved fordelingen af undervisningstimerne tages der ikke hensyn til, om der er tale om lokalt ansatte eller résidents/expatriés. Der er således ikke særlige fag, som résidents/expatriés underviser i.

C har forklaret bl.a., at hun siden 2008 har været medlem af kredsbestyrelsen for Frederiksberg Kommunalærerforening. Hun deltog i forhandlingerne i 2008 om lokalaftalen for de lokalt ansatte. I 2008 var der en del udskiftning i bestyrelsen for Frederiksberg Kommunalærerforening. De blev opmærksomme på problemet omkring overenskomstforholdene på skolen. De kontaktede derfor skolen og tilkendegav, at de ønskede alle lærere ansat under dansk overenskomst. De har ikke medlemmer blandt les résidents/expatriés. For så vidt angår ansættelsesvilkårene er bl.a. barselsvilkårene bedre efter den danske overenskomst. Indtil år 2000 repræsenterede Frie Grundskolers Lærerforening de lokalt ansatte.

D har forklaret bl.a., at hun er vicerektor på skolen. Skolen har i dag 704 elever. Heraf har 26 % rent fransk baggrund, 35 % dansk/fransk baggrund, 24 % dansk baggrund og 14 % anden national baggrund. Skolen har dispensation fra Undervisningsministeriet, således at undervisningssproget er fransk bortset fra faget dansk. Der er primært tale om en fransk uddannelse, hvor fagenes indhold er meget centralt bestemt.

Les résidents/expatriés er typisk franske statsborgere. Kvalifikationskravene for ansættelse er en studentereksamen og et 5-årigt universitetsstudium. Herudover skal de pågældende bestå en eksamen – en concours – for at kunne opnå ansættelse. Der er tale om en tjenestemandsansættelse med pension. Man optjener pensionsalder lige meget til hvilket land, man er udsendt. Vilkårene forhandles i Frankrig.

Der er også såvel lokalt ansatte som *résidents/expatriés* ved gymnasiedelen. Der har aldrig været en tilsvarende tvist med gymnasielærernes faglige organisation.

E har forklaret bl.a., at hun er diplomat og ansat ved den Franske Ambassade i Danmark. Fransk er officielt sprog i FN-systemet. Det franske udenrigsministerium lægger derfor vægt på, at der er franske skoler i de lande, hvor FN er repræsenteret. Undervisningssystemet er meget centraliseret. Der er samme undervisning i hele verden, således at det er nemt at skifte til en skole i et andet land. Hun har en direkte rolle ved ansættelsen af *les expatriés*, og deltager i den komite, der udvælger *les résidents*. Hun er ikke chef for de pågældende, men skal administrativt bl.a. sørge for, at sygefravær indberettes til den franske ansættelsesmyndighed.

5. Parternes argumentation

Klager har til støtte for påstanden navnlig anført, at det følger af friskolelovens § 7, at de lærere, der er udsendt af den franske stat til at arbejde på Prins Henriks Skole er undergivet organisationsaftalen og dermed omfattet af Lærernes Centralorganisationens overenskomst. Der er ikke hjemmel til at fravige friskolelovens § 7. Der er således ingen dispensationsmulighed. Prins Henriks Skole har valgt at få tilskud efter friskoleloven, og det følger som en refleksvirkning heraf, at skolen skal følge overenskomsten for lærere mv.

Les résidents og *les expatriés* udfører det samme lærerarbejde som de lokalt ansatte. Der er ingen forskel på undervisningen, som er selve kerneområdet for Danmarks Lærerforenings overenskomst. Det faglige indhold er således klart omfattet af overenskomstens dækningsområde. Der er ikke tale om, at *les résidents* og *les expatriés* udfører arbejde som overtallige undervisere. De er endvidere undergivet Prins Henriks Skoles instruktionsbeføjelse, og arbejdet ledes reelt af skolens ledelse.

Det er uden betydning, at den franske stat har særlige uddannelseskrav. Lærernes Centralorganisation har en klar interesse i at påse løn- og arbejdsvilkårene på friskolerne, og dermed sikre, at der ikke arbejdes på ringere vilkår end fastsat ved overenskomsten.

Det bestrides, at Lærernes Centralorganisation har udvist passivitet. Friskoleloven stiller krav om, at løn- og ansættelsesvilkår skal følge organisationsaftalen. En lovbestemmelse kan ikke bortfalde ved passivitet. Hertil kommer, at hverken Prins Henriks Skole eller Finansministeriet har rettet henvendelse til Lærernes Centralorganisation om ansættelsesvilkårene og overenskomstforholdene for *les résidents /expatriés*. Der er ingen fælles forståelse af overenskomsten.

Hensynet til de pågældendes pensionsforhold kan ikke tillægges betydning. Lærernes Centralorganisation har i øvrigt tilbudt at indgå en aftale svarende til protokollatet til organisationsaftalen om de tyske mindretalsskoler i Danmark, hvorefter de ansatte, der under ansættelsen har tjenestefrihed fra en tjenestemandstilling i Tyskland, ikke er omfattet af organisationsaftalens bestemmelser om pension.

Indklagede har navnlig anført, at friskolelovens § 7 ikke har til formål at tilgodese klagers krav om en overenskomst. § 7 må anses som en tilskudsbetingelse med Finansministeriet som påtaleberettiget. Finansministeriet vil således kunne fravige bestemmelsen.

Prins Henriks Skole skal følge organisationsaftalen for lærere, som skolen har ansættelsesmyndighed over, men ikke for så vidt angår lærere, som skolen ikke har ansættelsesmyndighed over. Les résidents/expatriés har deres ansættelsesforhold til den franske stat, der ansætter, afskediger og udbetaler løn.

Såvel de lokalt ansatte som les résidents/expatriés udfører arbejde som lærer. Organisationsaftalen må imidlertid fortolkes i overensstemmelse med den almindelige overenskomstforudsætning om, at overenskomsten finder anvendelse på alt det arbejde, der sædvanligvis udføres af den faglige organisations medlemmer. Medlemmerne af Danmarks Lærerforening udfører ikke og kan ikke udføre det arbejde, der udføres af les résidents/expatriés, idet det er en forudsætning for ansættelse i disse stillinger, at concours er bestået, hvilket forudsætter en fransk læreruddannelse. Forholdene er ikke sammenlignelige med de tyske mindretalsskoler i Danmark, idet de tyske tjenestemandsansatte har tjenestefri fra deres tjenstemandsstilling under ansættelsen i Danmark.

Klager har endelig gjort gældende, at klager har udvist passivitet. Det har i en lang årrække været en fælles forudsætning og anerkendt af klager indtil 2009, at les résidents/expatriés ikke er omfattet af organisationsaftalen. Klagers medlemsorganisation har således i hvert fald siden 1998 været bekendt med de særlige ansættelsesforhold på Prins Henriks Skole. Lærernes Centralorganisation har været repræsenteret af tillidsrepræsentant på skolen, og der har siden 1998 været en lang række overenskomstforhandlinger, hvor kravet ikke er blevet rejst.

6. Opmandens begrundelse og resultat

Det franske undervisningsministerium har – med henblik på at sikre undervisning i henhold til fransk undervisningslovgivning i en række lande – ansat fransk uddannede lærere, der udlånes til skoler i udlandet, der varetager undervisning, der kan føre til eksamen efter fransk skolelovgivning. Lærerne ansættes, afskediges og aflønnes af den franske stat. De er efter det oplyste tjenestemandsansatte, og ved ophør af udlånet af de pågældende til Prins Henriks Skole, står de på ny til rådighed for det franske undervisningsministerium. For så vidt angår de lærere, der er udlånt til Prins Henriks Skole, refunderer skolen en del af lønudgiften til den franske stat.

Selv om ledelsen af Prins Henriks Skole har den daglige ledelse af og tilrettelæggelse af undervisningen, finder jeg, at den særlige baggrund for ansættelsen og udlånet af les résidents og les expatriés til Prins Henriks Skole fører til, at de pågældende lærere ikke kan anses for undergivet Prins Henriks Skoles ansættelsesmyndighed.

På denne særlige baggrund finder jeg herefter, at les résidents og les expatriés falder uden for organisationsaftalens anvendelsesområde. Jeg har herved også tillagt det vægt, at klager må antages at have været bekendt med de særlige ansættelsesforhold igennem en længere årrække uden at rejse krav om, at de pågældende måtte anses for omfattet af organisationsaftalen.

Jeg finder endvidere, at dette resultat ikke strider mod friskolelovens § 7. Jeg har herved lagt vægt på, at formålet med bestemmelsen må antages at være at sikre rimelige forhold på de friskoler, der modtager offentligt tilskud, men at formålet ikke har været at sikre overholdelsen af bestemte overenskomster. Jeg har endvidere tillagt det vægt, at der ikke er påvist grundlag for at antage, at der ved ansættelsesforholdene for les résidents og les expatriés er tilsigtet en omgåelse af de vilkår, der følger af organisationsaftalen. Der er således efter det oplyste ikke grundlag for at fastslå, at løn og ansættelsesvilkår for les résidents og les expatriés efter en samlet vurdering er ringere end efter organisationsaftalen.

Jeg tager herefter indklagedes frifindespåstand til følge.

Thi bestemmes:

Indklagede, Finansministeriet, Moderniseringsstyrelsen, for Prins Henriks Skole frifindes.

Hver part skal bære egne sagsomkostninger og betaler halvdelen af opmandens honorar.

København, den 26. marts 2013.

Jytte Scharling